

Verksamhetsplan för Kävlingeåns vattenråd 2027

Version: 2026-04-14

Bakgrund

Vattenrådets verksamhet och mål beskrivs i *Vattenvårdsprogram Kävlingeån - Åtgärdsplan för vattenvård 2022-2027*, som av vattenrådets stämma antagits som grund för verksamheten. Förslaget tar sikte på tre grundläggande verksamhetsområden:

1. Vattenförvaltning
2. Vattenvårdsåtgärder
3. Recipientkontroll

Dessa tre områden beskrivs under respektive rubrik nedan.

1. Vattenförvaltning

Arbete med vattenförvaltning utförs sedan 2010 av vattenrådet.

En av vattenrådets verksamheter är vattenförvaltning som är arbetet med genomförandet av vattendirektivet i Sverige. Vattenrådet arbetar med vattenförvaltning, informerar om vattendirektivet, svarar på remisser samt söker extern finansiering för att driva projekt utanför den ordinarie verksamheten.

Den verksamhet som ingår i vattenförvaltning finansieras av medlemsavgifter från vattenrådets betalande medlemmar tillsammans med ett årligt bidrag från Vattenmyndigheterna. För genomförande av projekt med anknytning till vattenförvaltning utanför den ordinarie verksamheten söks extern finansiering.

Vattenförvaltningens verksamhet för 2027 föreslås bygga vidare på förslag och verksamhetsplaner från föregående år med fokus på följande:

- Att vara en resurs för medlemmarna i vattenförvaltningsfrågor.
- Remisshantering/samråd.
- Administration.
- Bevaka möjligheter till extern finansiering och genomförande av projekt utanför den ordinarie verksamheten.
- Nya verksamheter, projekt eller arbetsgrupper inom vattenförvaltning.
- Utåtriktad information om vattenrådets arbete via hemsida, föredrag, arbetsmöten och dialogmöten.

- Samarbete med universitet och högskolor kring examensarbeten och forskningsprojekt.
- Temadagar med aktuella vattenfrågor.

Verksamheten anpassas för att följa utvecklingen av den nationella och internationella vattenförvaltningen. Tillägg till verksamhetsplanen och budgeten för vattenförvaltning kan göras löpande när nya initiativ eller förslag dyker upp, så länge som finansieringsfrågan är löst.

2. Vattenvårdsåtgärder

Vattenvårdsåtgärder inom Kävlingeåns vattenvårdsprogram ingår i vattenrådets verksamhet från och med 2012. År 2014–2021 var reparation och underhåll av dammar som anlagts inom Kävlingeåprojektet ett eget verksamhetsområde. Från och med år 2022 ingår reparations- och underhållsarbeten i vattenvårdsprogrammet.

Kommunerna inom Kävlingeåns avrinningsområde har samarbetat med vattenvårdande åtgärder sedan 1995 och ett samarbetsavtal med namnet Vattenvårdsprogram Kävlingeån är signerat till 2027. Arbetet har bland annat resulterat i mer än 500 ha dammar och våtmarker, minskad övergödning, ökad biologisk mångfald och ökad möjlighet till rekreation inom Kävlingeåns avrinningsområde. Vattenvårdsprogrammet har även bidragit till att det byggts upp en stor erfarenhet och kunskap om arbete med vattenvårdsåtgärder.

Det förnyade vattenvårdsprogrammet består av två delar: 2022–2024 och 2025–2027, varav vi nu befinner oss inom den andra delen. Vattenrådet planerar inom denna del att fortsätta med samordnade åtgärdsinsatser inom avgränsade geografiska eller tematiska åtgärdsområden. Projekt Fokus Vombsjön och samarbetet med Sydvatten kommer att fortsätta inom ramen för vattenvårdsprogrammet 2022–2027. Under 2025 startades ett liknande projekt upp för de tre sjöarna Sövdesjön, Snogeholmssjön och Ellestadssjön, under namnet Fokus 3 Sjöar. Även detta arbete planeras fortgå inom ramen för vattenvårdsprogrammet 2022–2027. Under 2025 startades även Vattenplaneringsgruppen upp, med 9 av kommunerna inom Kävlingeåns avrinningsområde, med syfte att ta största hänsyn till vatten i översiktsplaneringen, detta arbete planeras också fortgå inom ramen för vattenvårdsprogrammet 2022–2027.

Vattenvårdsprogrammets målsättningar är:

- god ekologisk och kemisk status i Kävlingeåns vattenförekomster
- minskande halter av övergödande och förorenande ämnen i områdets vattendrag, sjöar och grundvatten samt minskad uttransport av näringsämnen till Öresund
- ökad biologisk mångfald med anknytning till vatten i avrinningsområdet
- ökad areal av vattennära rekreationsområden, där rekreation inte påverkar vattenlivet negativt, främst i anslutning till tätorterna
- minska risken för översvämningsskador och dämpa höga flöden från dagvatten
- minska risken för onaturliga lågflöden och uttorkning

- förbättra förutsättningarna för bevattning, på ett sätt som gynnar den biologiska mångfalden i ekosystemet
- förbättra förutsättningarna för grundvattenbildning, även på lång sikt
- stärka vattenrelaterade ekosystemtjänster.

Vattenvårdsprogrammets verksamhet 2027 föreslås fokusera på:

- genomförande av arbetet med befintligt vattenvårdsprogram och den nya Vattenstrategin för Kävlingeåns vattenråd, se underrubrik nedan
- genomförande av Fokus Vombsjön i samarbete med Sydvatten
- genomförande av Fokus 3 Sjöar
- övrig verksamhet kopplad till Vattenvårdsprogram Kävlingeån, t.ex. bevakning av extern finansiering av åtgärder.

Inom Vattenvårdsprogram Kävlingeån 2025–2027 finns ett flertal aktiviteter eller åtgärdstyper som används för att uppnå vattenvårdsprogrammets mål. Dessa redovisas i tabellen nedan.

Våtmarker	Behovs- anpassade skyddszoner	Faunapassager/ fiskvägar/ omlöp	Faunavårdande åtgärder i vattendragen	Åtgärder för att minska halterna av närings- ämnen och förorenande ämnen
Sedimentations- dammar	Behovs- anpassade skyddszoner	Biotop- restaurering	Avfasning av dikeskanter och anläggning av tvåstegsdiken	Åtgärder för att öka den biologiska mångfalden och restaurera vattenmiljöer
Bevattnings- våtmarker	Reningsfilter	Erosionsskyddan de åtgärder	Åtgärder för flödesreglering och minskade översvämnings- problem	Uppföljning av effekterna av genomförda åtgärder
Rekreations- åtgärder, i anslutning till vattenmiljöer (med hänsyn till flora och fauna)	Utvecklings- och förbättrings- åtgärder i befintliga vatten- anläggningar	Etablering av trädridåer och annan vegetation	Återvätningar för att bland annat minska koldioxidutsläpp en	Övriga aktiviteter som för arbetet med vattenvårds- programmets målsättningar framåt

Reglerad dränering	Åtgärder vid källan	Sjörestaurering	Reduktionsfiske i sjöar	
--------------------	---------------------	-----------------	-------------------------	--

Vattenstrategin för Kävlingeåns vattenråd

Kommuner, industrier, lantbrukare med flera ställs inför de pågående klimatförändringar med växlande torka, översvämningar och bristande vattenkvalité som följd. Detta innebär att förvaltningen av vatten, både på nationell, regional och lokal nivå, behöver ses över för att vara bättre rustad för framtiden. Problem med både extrem torka och översvämningar har redan drabbat Kävlingeåns avrinningsområde. Årsstämman 2024 beslutade att Kävlingeåns vattenråd som organisation och samordnande aktör för Kävlingeåns avrinningsområde ska arbeta fram ett nytt arbetssätt att jobba med vattenvård och vattenförvaltning inom ett avrinningsområde som sedan fastställs och implementeras i en Vattenstrategi för Kävlingeåns vattenråd under 2026.

Under 2025/2026 har ett dialogarbete genomförts i beredningsgrupp och styrelse samt med externa experter för att förankra och tillsammans komma överens om hur framtidens arbetssätt ska se ut. Dialogarbetets utgångspunkt har hämtats från den förstudie som togs fram 2024.

Syftet med vattenstrategin är att ge riktning och ramar åt vattenrådets arbete för att uppnå en långsiktig och hållbar förvaltning av vattnet i avrinningsområdet i samråd med berörda aktörer och med hänsyn till ekosystemens behov.

Vattenstrategin ska verka för:

- Att förbättra vattnets kvalitet enligt EU:s vattendirektiv
- Ett jämnare fördelning av flöden och vattennivåer i samråd med vattenanvändande verksamheter som företag, livsmedels- och dricksvattenproduktionen och med hänsyn tagen till ekosystemens behov
- Att utveckla en vattenbalans och vattenbudget för Kävlingeåns avrinningsområde
- En ökad biologisk mångfald
- En balans mellan målkonflikter i landskapet för genomförande av vattenvårdsåtgärder

Arbetet med Vattenstrategin:

- Det är vattenrådets uppgift att konkretisera hur implementeringen och genomförandet av strategin ska ske.
- Implementering och utvärdering av, samt framtida löpande arbete med vattenstrategin ska ske inom ramen för befintlig finansiering från medlemmarna samt vid behov och möjlighet kompletteras med extern finansiering.
- Implementeringens tidsram och genomförandetak ska fastställas utifrån tillgängliga personella resurser.

Reparation och underhåll

De vattenanläggningar som anlagts inom Kävlingeåprojektet och Vattenvårdsprogram Kävlingeån, är inte naturmiljöer i den bemärkelsen att de tillåts ha helt fri utveckling utan ett visst underhåll är nödvändigt för att funktionen för näringsrening ska finnas kvar. Exempel på sådant underhåll är borttagande av sediment och vegetation samt reparation av tekniska delar.

I de avtal som tecknats mellan Kävlingeåns vattenråd och markägaren regleras skötsel av vattenanläggningen. Normalt sett är löpande skötsel av en damm eller våtmark markägarens ansvar. I vissa fall får markägaren skötselstöd för detta från Länsstyrelsen. Större reparationer och underhållsinsatser som till exempel reparation av brunnar, regleringar, inlopp och utlopp eller större rensningar av vegetation och sediment, som är nödvändiga för funktionen, kan bekostas av vattenrådet. Reparations- och underhållsarbetena ska genomföras i enlighet med den kontroll som vattenrådet utför löpande.

Fram till och med 2021 hade vattenrådet ett uppdrag från medlemskommunerna att arbeta separat med reparation och underhåll i dammar och våtmarker som anlagts inom Kävlingeåprojektet och Vattenvårdsprogram Kävlingeån. Med start 2022 hanteras reparation och underhåll av tidigare anläggningar inom vattenvårdsprogrammet.

Reparation och underhåll för 2027 föreslås fokusera på:

- genomförande av nödvändiga reparations- och underhållsåtgärder
- beredskap för insatser vid behov av akuta reparationsåtgärder.

3. Recipientkontroll

Den samordnade recipientkontrollen i Kävlingeån genomförs från och med 2014 av Kävlingeåns vattenråd.

Recipientkontrollen omfattar idag undersökningar av både biologi och kemi och används för att bedöma påverkan på recipienten samt för att bedöma ekologisk- och kemisk status i sjöar och vattendrag. Provtagningsprogrammet för recipientkontrollen i Kävlingeån innefattar kemisk-fysikaliska analyser av bland annat flöde, grumlighet, syrehalt, näringsämneshalt, transporter av näringsämnen och pH. Recipientkontrollen finansieras för Eslövs, Lommas och Lunds kommuners räkning av VA SYD samt av resterande kommuner inom avrinningsområdet och några företag. Undersökningar som är kopplade till biologiska kvalitetsfaktorer enligt vattendirektivet (bottenfauna, kiselalger, makrofytter) finansieras av vattenvårdsprogrammet.

Recipientkontrollen för 2027 föreslås ha fokus på följande:

- genomförande av ordinarie recipientkontrollprogram
- presentation av resultat via hemsidan
- bevakning av oväntade resultat inom recipientkontrollen

- bevakning av eventuella oförutsedda utsläpp till ån
- framtagning av förslag på undersökningar och åtgärder till följd av eventuella utsläpp eller oväntade resultat från undersökningar inom recipientkontrollen
- bevakning av förändringar i vattenförvaltningsarbetet med koppling till recipientkontrollen.

Tillägg och förändringar av verksamhetsplanen för recipientkontrollen kan göras löpande när initiativ och förslag kommer upp inom vattenrådet eller på inrådan av myndigheter och när finansiering till detta finns tillgänglig inom vattenrådet eller externt.